

Urtikarian eri muodot

Urtikariaa eli nokkosihottumaa on monenlaista. Joskus urtikarialle löytyy selkeä selitys, mutta usein sen aiheuttaja ei selviä. On kuitenkin tarpeellista selvittää, minkä tyyppisestä urtikariasta omalla kohdalla on kysymys.^{1,2}

Urtikaria voidaan jaotella suoraviivaisesti keston perusteella. Kyseessä on

- **akuutti urtikaria**, jos urtikarian oireet toistuvat ja jatkuvat alle kuusi viikkoa
- **krooninen urtikaria**, jos oireita on ollut jatkuvasti, lähes päivittäin yli kuuden viikon ajan.¹

Urtikaria voidaan jakaa eri muotoihin taudin keston lisäksi laukaisevan syyn perusteella, mikäli sellainen tunnetaan.^{1,2}

Akuutin urtikarian taustalla usein infektio

Jos iholle ilmaantuu yhtäkkiä nokkosenpolttamia muistuttavia paukamia, kyse saattaa olla lyhytkestoisesta akuutista urtikariasta. Paukamointi alkaa yleensä aivan yllättäen kovan kutinan kera. Oireet saattavat jatkua päivittäisenä tai lähes päivittäisenä joitakin viikkoja.^{1,3}

Akuutti urtikaria on yleisempi lapsilla kuin aikuisilla. Sen syynä on yleensä (90–95 %) jokin infektio. Oireet ilmenevät tavallisesti nuhakuumeen tai hengitystieinfektion jälkeen. Urtikaria syntyy, kun infektio käynnistää elimistössä puolustusreaktion, joka pyrkii tuhoamaan infektion aiheuttajan.²

Harvinaisemmin akuutin urtikarian taustalla voivat olla myös allergiat. Etenkin lapsilla urtikarian oireita voivat laukaista tietyt ruoka-aineet, kuten vehnä, maito ja kananmuna. Joskus jotkut lääkkeet, esimerkiksi kuumetta alentavat kipulääkkeet tai antibiootit, voivat olla urtikariaoireiden taustalla.²

Krooninen urtikaria voi kestää vuosia

Kroonisesta urtikariasta puhutaan, kun oireita ilmenee toistuvasti yli kuuden viikon ajan. Krooninen urtikaria kestää yleensä noin 1–5 vuotta, mutta joskus jopa vuosikymmeniä. Vaikeammissa tapauksissa sairauteen voi liittyä kutinan ja paukamien lisäksi angioödemaa. Kroonisen urtikarian oireet vaikuttavat merkittävästi yleiseen hyvinvointiin, esimerkiksi kun kutina vaikeuttaa unensaantia.⁵

Krooninen urtikaria voidaan luokitella vielä kahteen pääryhmään:¹

- krooniseen spontaaniin urtikariaan, jossa aiheuttaja jää usein tuntemattomaksi
- krooniseen, tiettyjen laukaisevien tekijöiden aiheuttamaan urtikariaan eli indusoituvaan urtikariaan.

Vähintään kaksi kolmasosaa kroonista urtikariaa sairastavista sairastaa kroonista spontaania urtikariaa.⁵

Ulkoisten tekijöiden aiheuttamassa urtikariassa fysikaaliset ärsykkeet laukaisevat ihon paukamia. Näitä voivat olla esimerkiksi kylmyys, lämpö, vesi tai luonnonvalo. Dermografismissa eli piirtopaukamoinnissa raapaisu aiheuttaa paukamia.^{1,2}

Oleellinen osa kroonisen urtikarian hoitoa on oireiden taustalla olevien tekijöiden välttäminen, mikäli se suinkin on mahdollista.

Syy selvittämisessä keskeisiä tekijöitä ovat potilaan omat havainnot ja keskustelut lääkärin kanssa. Jos oireiden syy tunnistetaan, lääkärillä on paremmat mahdollisuudet hoitaa potilasta oikealla tavalla.^{2,4}

Valitettavan usein käy myös niin, että taudin syy ei keskusteluista ja mahdollisista tutkimuksista huolimatta selviä. Tästä huolimatta urtikarian nykyhoidon tavoitteena on täysi oireettomuus, ja urtikarian hoitoon erikoistunut ihotautilääkäri voi auttaa oireiden hoidossa.^{1,2}

Lähteet:

1. Zuberbier T et al. The EAACI/GA2LEN/EDF/WAO guideline for the definition, classification, diagnosis, and management of urticaria. *Allergy* 2022;77:734-766.
2. Allergia-, Iho- ja Astmaliitto ry. Urtikaria. 2018.
3. Hannuksela-Svahn A. Nokkosihottuma eli urtikaria. Lääkärikirja Duodecim 1.7.2014.
4. Salava A. Nokkosihottumat (urtikariat). Lääkärin käsikirja. Duodecim 1.3.2019.
5. Maurer M, Weller K, Bindslev-Jensen C et al. Unmet clinical needs in chronic spontaneous urticaria: A GA2LEN task force report. *Allergy* 2011;66:317–330.

FI2303208641

Source URL: <https://www.novartis.com/fi-fi/potilaille-ja-omaisille/tietoa-terveydesta/urtikaria-eli-nokkosihottuma/urtikarian-eri-muodot>

List of links present in page

- <https://www.novartis.com/fi-fi/potilaille-ja-omaisille/tietoa-terveydesta/urtikaria-eli-nokkosihottuma/urtikarian-eri-muodot>